CNV Internationaal

Van Indonesië naar de EU:

De keerzijde van de nikkel toeleverings-keten

Wie betaalt de prijs voor onze energietransitie?

56 uur werken per week. Dagelijks risico op ongelukken. Dat is de realiteit voor tienduizenden arbeiders in de nikkelindustrie in Morowali, Indonesië. Hun werk is direct verbonden met onze elektrische auto's, windmolens en zonnepanelen.

Deze briefing laat zien hoe nikkel uit Morowali via complexe ketens terechtkomt in Europese producten. Bedrijven hebben hierin een morele én juridische verantwoordelijkheid. Samenwerking is nodig om de keten eerlijker en duurzamer te maken.

Nikkel: motor van de Indonesische economie—maar tegen welke prijs?

De nikkelindustrie groeit snel en is belangrijk voor de Indonesische economie. Door een exportverbod op ruwe nikkel is het land nu wereldwijd koploper in nikkelproducten, vooral richting China. In Centraal-Sulawesi zijn 117 nikkelbedrijven actief. IMIP, het grootste industriepark, telt meer dan 50 bedrijven die roestvrij staal, koolstofstaal en batterijmaterialen produceren voor elektrische voertuigen.

Maar de sector kent een keerzijde: slechte arbeidsomstandigheden, vervuiling en gedwongen verhuizingen. De heatmap uit ons onderzoek laat zien hoe ernstig de mensenrechten worden geschonden.

Nikkel: onmisbaar voor de energietransitie

Nikkel is het vijfde meest voorkomende mineraal op aarde. Door zijn veelzijdige eigenschappen is het onmisbaar in allerlei producten. Nikkel wordt vooral gebruikt om metalen te versterken—ongeveer twee derde van alle nikkel gaat naar de productie van roestvrij en hittebestendig staal. Nikkel maakt metalen beter bestand tegen corrosie en verlengt daarmee de levensduur van producten.

Een kleiner deel van het wereldwijde nikkelgebruik gaat naar batterijen, maar dat aandeel groeit snel door de stijgende vraag naar elektrische voertuigen. Ook de wind- en zonne-energiesector zijn afhankelijk van nikkel—zowel voor batterijen als voor roestvrijstalen onderdelen. Elke windturbine bevat naar schatting wel 2 ton nikkel. In zonnepanelen zorgen nikkellegeringen voor stevigheid en bescherming tegen weer en wind.

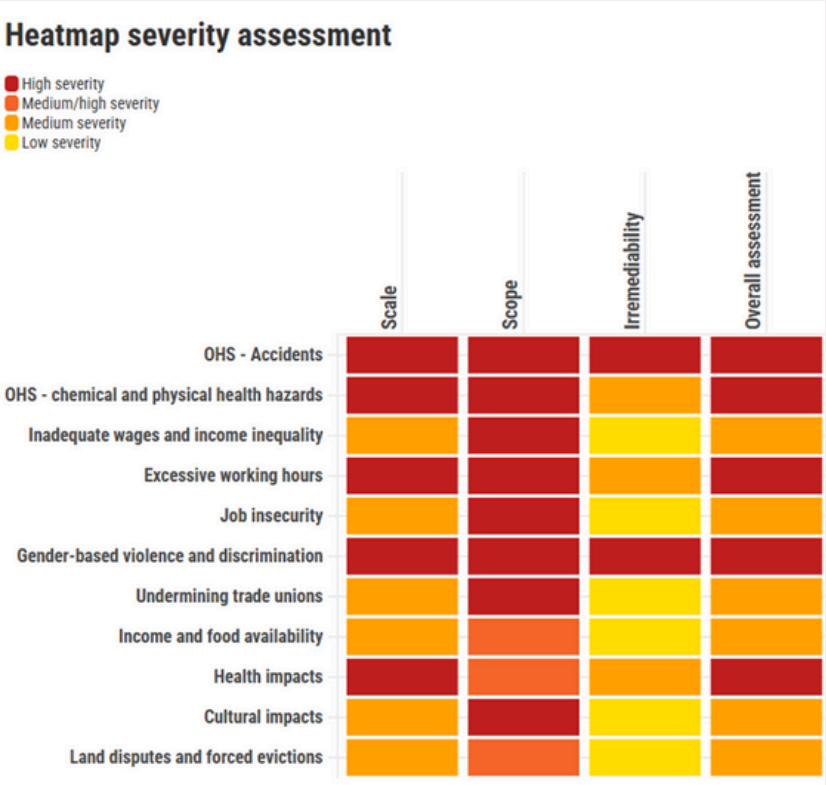

Waar komt onze nikkel vandaan?

Ons onderzoek volgt nikkel vanaf de oorsprong in vier industriële zones in Morowali en Noord-Morowali op Sulawesi tot aan de eindproducten die in Europa worden gebruikt in de auto- en hernieuwbare energiesector.
De conclusie: het is zeer waarschijnlijk dat veel Europese, Amerikaanse en Koreaanse automerken nikkel betrekken uit Indonesië, en specifiek uit het industrieterrein IMIP.
Voor elektrische voertuigen zijn de ketens goed te traceren. Bij zonne- en windenergie is dat lastiger.
De sector is weinig transparant, zowel stroomopwaarts als stroomafwaarts. Er zijn veel bewerkingsstappen en bedrijven maken zelden openbaar met wie ze samenwerken.

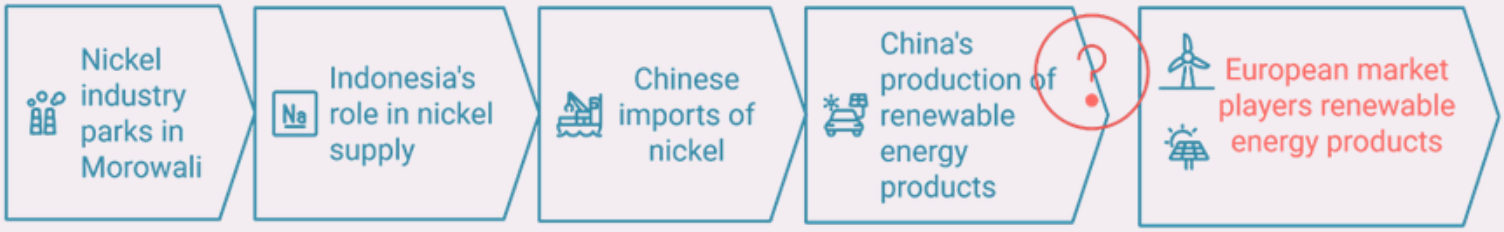

1. IMIP: het industriële hart van de nikkelproductie

Van de vier industriële zones in Morowali is IMIP de grootste qua productievolume. Meer dan 50 bedrijven zijn er actief op een terrein van ongeveer 5.500 hectare. Het Chinese Tsingshan Group, producent van roestvrij staal, is de grootste aandeelhouder. Het Indonesische Bintang Delapan Group, actief in mijnbouw, olie, gas en chemie, heeft een minderheidsbelang.

Binnen IMIP zijn drie productiegroepen actief: roestvrij staal, koolstofstaal en grondstoffen voor batterijen van elektrische voertuigen. De kans is groot dat nikkel uit IMIP terechtkomt in auto's van bekende merken zoals **Volvo, Tesla, Mercedes-Benz, Ford en Volkswagen.** Belangrijke schakels in deze keten zijn batterijfabrikanten zoals GEM en CATL, en staalproducenten zoals het Koreaanse POSCO.

Deze afbeelding laat de huidige en toekomstige rol van IMIP-nikkel in de toeleveringsketen van elektrische voertuigen en energieopslag- batterijen zien.

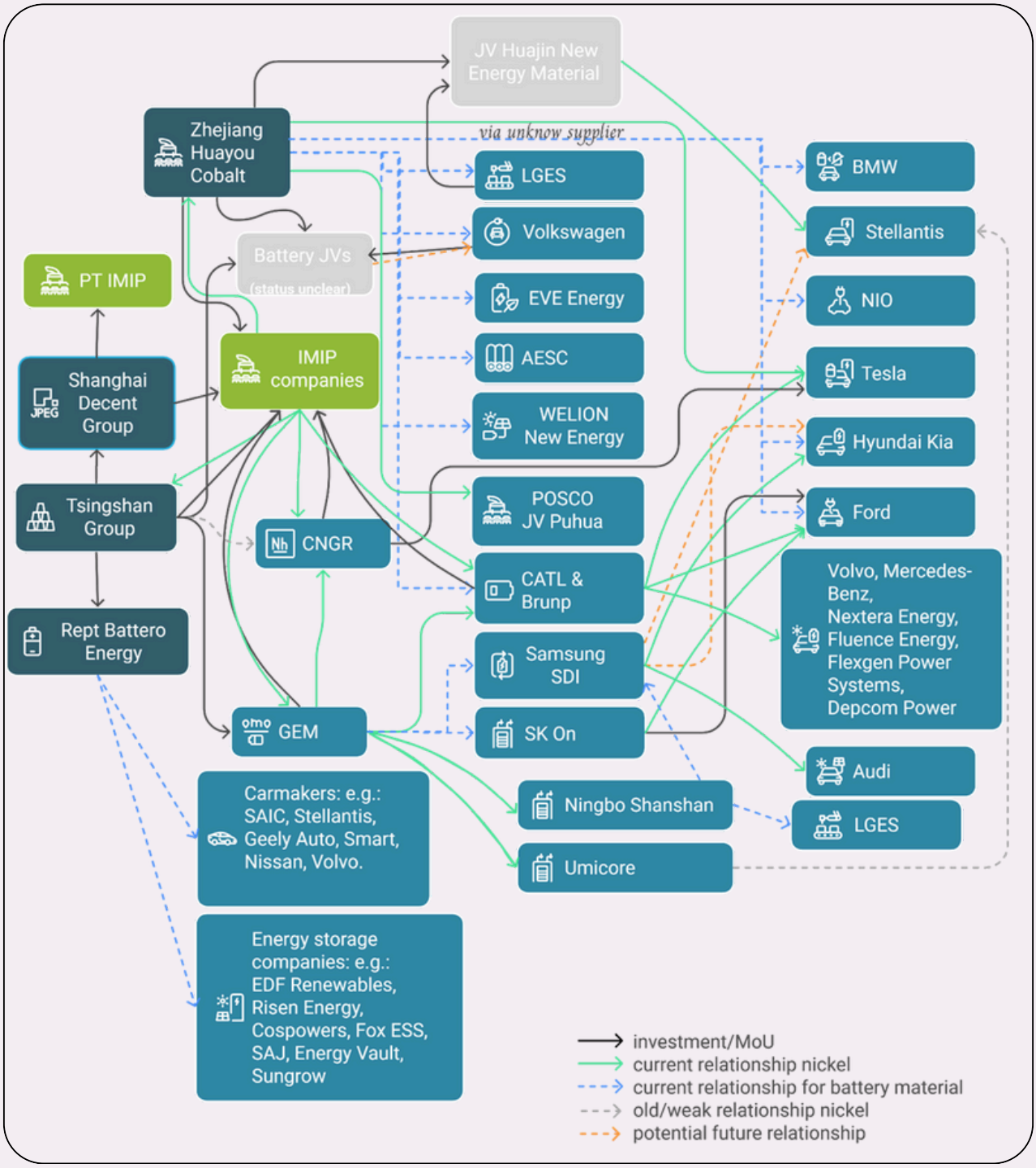

Deze afbeelding toont de toekomstige rol van IMIP-nikkel in de toeleveringsketen voor de automobiel- en hernieuwbare energietechnologie.

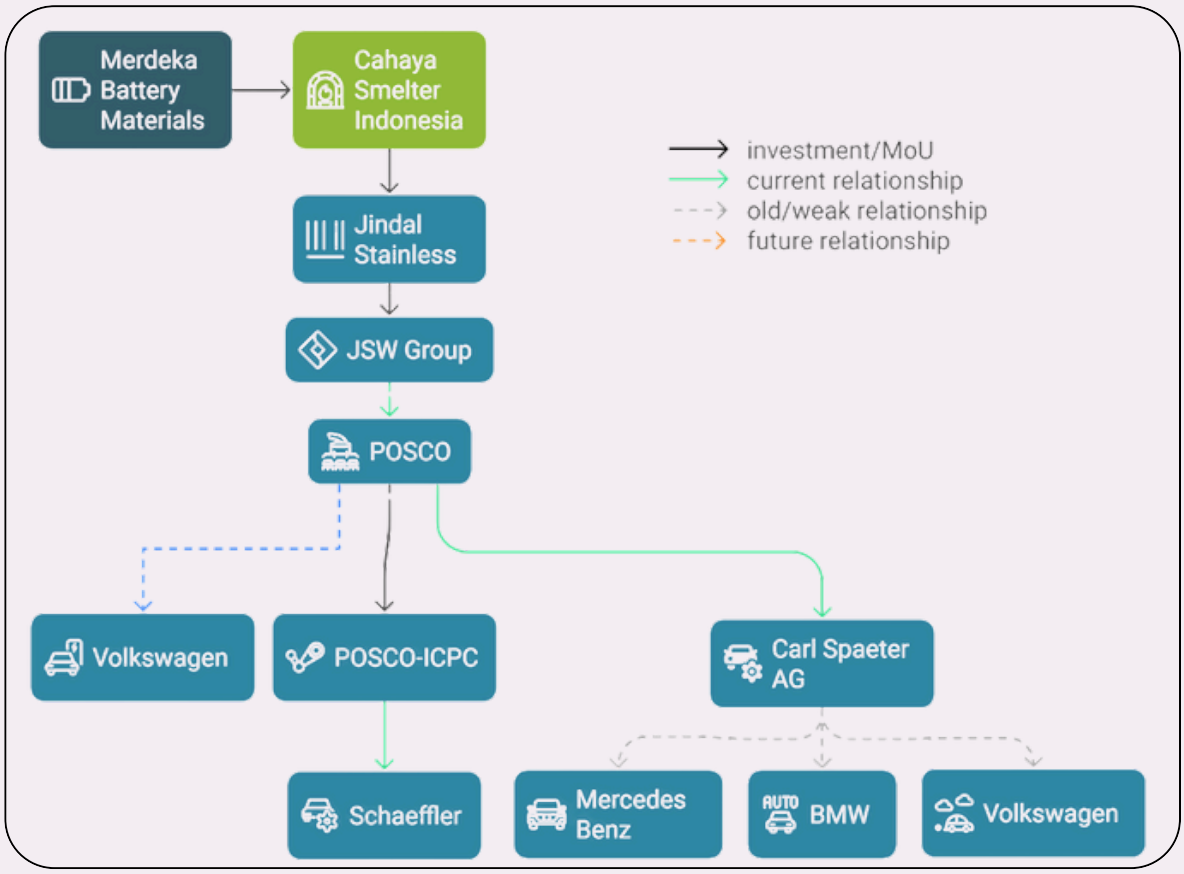

2. IHIP: een nieuwe speler met Europese connecties

Het Indonesia Huabao Industrial Park (IHIP) is een tweede industrieterrein in ontwikkeling, met Zhenshi Holding Group uit China als hoofdinvesteerder. IHIP maakt deel uit van het 'One Belt, One Road'-initiatief. Zhenshi produceert onder andere glasvezelmaterialen voor windenergie en roestvrij staal. Via eigendoms- en leveringsrelaties is er mogelijk een link met Thyssenkrupp Materials, leverancier van staal aan Europese autofabrikanten zoals BMW, Mercedes-Benz, Tesla en Volkswagen.

3. PTVI: een derde industriële zone in opbouw

Een derde industrieterrein is in ontwikkeling onder leiding van PT Vale Indonesia, eigendom van Vale Canada – dochter van het Braziliaanse mijnbedrijf Vale. PTVI heeft al een grote nikkelmijn in Zuid-Sulawesi en ontwikkelt het Pomalaa-gebied. Mogelijke toekomstige ketenrelaties lopen via SMM, een Japans bedrijf in batterij-materialen, naar Panasonic, Toyota en Tesla voor energieopslag en batterijen.

4. PT GNI: onzekerheid over nikkel uit Noord-Morowali

Het vierde industrieterrein in ons onderzoek is PT Gunbuster Nickel Industri (GNI) in Noord-Morowali. GNI kampt met financiële problemen en is gelieerd aan Jiangsu Delong, een grote Chinese staalproducent die in 2024 failliet ging. Door de onzekerheid en beperkte informatie concludeert het rapport dat Mercedes-Benz, BMW en Volkswagen mogelijk blootgesteld zijn aan nikkel uit GNI via roestvrij staal van JSW Steel en POSCO.

Aanbevelingen

Op basis van het onderzoek formuleert CNV Internationaal de volgende aanbevelingen voor een duurzame nikkelwaardeketen die gebaseerd si op wereldwijde ondernemingen die een positieve impact hebben op werknemers en gemeenschappen.

Betrokkenheid van belanghebbenden:

Organiseer bijeenkomsten waar arbeiders, maatschappelijke organisaties, bedrijven en overheden samen werken aan een rechtvaardige en groene energietransitie in de nikkelsector in Centraal-Sulawesi

Naar een versterkte sociale dialoog:

Ondersteun vakbonden met training en begeleiding, zodat zij effectief kunnen onderhandelen. Zo worden arbeidsconflicten aangepakt en arbeidsrechten kunnen worden versterkt via cao's.

Versterking van allianties:

Stimuleer samenwerking tussen vakbonden en maatschappelijke organisaties voor gezamenlijke belangenbehartiging gericht op verbeterde sociale en milieunormen. Bouw voort op bestaande initiatieven zoals IRMA.

Gebruik hefboomwerking binnen de toeleveringsketen:

Bedrijven kunnen hun positie in de keten gebruiken om meer transparantie te bevorderen. Ook kunnen zij samen pleiten voor betere samenwerking tussen lokale nikkelbedrijven en vakbonden in Indonesië, om de arbeids- en leefomstandigheden te verbeteren.

Kijk ook de video van CNV Internationaal over de nikkelsector >

Wilt meer informatie ontvangen of mogelijkheden voor samenwerking verkennen?
Neem contact op met Indra Römgens: i.romgens@cnv.nl

Wie wij zijn en wat wij doen

CNV Internationaal, voor 100% Fair Work
100% Eerlijk werk, daar zet CNV Internationaal zich dagelijks voor in Afrika, Azië en Latijns-Amerika. Dit realiseren we door nauw samen te werken met lokale vakbonden en te investeren in constructieve samenwerking met andere partners, zoals bedrijven en overheden. Fair Work of eerlijk werk houdt in dat mensen veilig en in volledige vrijheid kunnen werken en een leefbaar loon kunnen verdienen. Vrijheid van vereniging en sociale dialoog zijn essentiële voorwaarden om dit te verwezenlijken.

Ons Fair Impact-programma ondersteunt bedrijven bij de implementatie van HRDD door arbeidsrisico's te identificeren en u de benodigde tools te bieden om actie te ondernemen. Onze Fair Work Monitor kan bedrijven helpen bij het identificeren van arbeidsrisico's, terwijl onze expertise in sociale dialoog kan bijdragen aan de aanpak van risico's. Samen werken we aan een toeleveringsketens die niet alleen productief, maar ook eerlijk is.

cnv Internationaal

CNV Internationaal
Postbus 2475, 3500 GL Utrecht
Tiberdreef 4, 3561 GG Utrecht
www.cnvinternationaal.nl
cnv_internat
cnv-internationaal

cnvi-0470